

שאל טלוי החברים המקטבים לקולי אשר נפגש חסקה באחת הקריאה לכתוב להם משפטי הטעם אשר נקרא בשם מאריך או נעיל או מתן וכללתי ודקדוקי וברט עם נקודת השוא כי רוב מה שטענו הנקדנים הוא בו ופרטיו רבים ונעלמים מעיני הרבה מבני עמנו ודברי הספדי' שתומים וחמוסים :

ואען ואומר כי גם אלי חוליתי כמוהם ואליהם נמשלתי - ואחשבה לדעת זאת עמל הוא בעיני גבל מאריך טרחא כי יתחמץ לבכי וכליותי אטפונן ואני בער ולא אדע - ומי יתן ידעתי אמנאחו אבוא עד פכונתו כי תנעורי ועד עתה טרחתי להעמיד בן חזון ולא עלה בידי דבר ברור ונמלט מספקות ולבי תנמנם בדבר גם לא ראיתי לקודמים תמה טבאו ספריהם בידי מאמר מספיק על זה - על כן וחלתי ואירא מחוות דעי על זה המאמר ונריך אני ללמוד מן הגדולים ממני :

ויפצרו כי עד כוס ולא יכולתי להשיב אחור יד ימיני מלכתו' להם מה שעלה על רוחי כפי יכולתי באשר ה' אתי ומש שמנאתי מפוזר ומפורד בין ספרי המדקדקי' הנמלא' אלכלנו בגלות החל הזה - ובוהא אבא ידי חובתי למבקשי' אמרתי כי על הגעיל והמאריך אניף ידי :

ואחר התחנה לא המיטיר - אתחיל ואומר - כי בתחלה נריך לחקור על זה שלט חקירות :

חקירה א

החקירה הראשונה אם המאריך עושה המלה מעליל לבגרי בשאר הטעמים או לא כי רבים מהקוראים ומלמדי מיטקו' קוראי' הרבה מהן מעליל גמור כמו ויהי ערב ויהי בקר בעלת-פעל דפ' כי תנא הפולד - ילדה לו ויקח לו למך למען ייטב לי היא נתנה - חטא לי פתח - לי מי אשר נתן לי אלהים ילד נא - ויהי - וסמעת וסמעה - (מלכים ב' ז') ודכים כיוצא בזה לאין מספר הסמוכים למילה ועירא או מעליל ומקף בין שתי המלות ובכולן אין טעם אחר במלה הראשונה רק מתב הנזכר :

חקירה ב

החקירה השנית בשיבא מאריך עם תנועה קטב' ושוא אחריי אם השוא נע או נח ואם יש הפרש בזה בתנועות קטנות בין זו לזו כמו טכזיר אחת לאחת :

עם הפתח כמו למיירות: הלהרגני: הירעתם וכן ויתקדו :

הפעל רפה והלוד בנעיל :

עם סגול אהיה אשר אהיה ויתפלל בעדך ויהיה :

עם חירק בלא יור' יהיו יוריו וכיוצא בהם :

עם ה' ויחטוף דעת ר' ק והרבה מן המדקדקים הנמשכים

אחריי שהשוא הבא אחר קמץ עם המאריך הוא קמץ רחב והשוא נח נעולס כמו כי יפגשה שומרני אל - שומרה נפסי כי חסיד אני ודומיהם ומה שפיך לזה הענין כתבתי בתליסטי' פ'ו בס' פ'ט :

עם השלש נקודות גבתי יום וגבתי לילה ללאות מכל' ואמשה בני :

עם הא' שורק בראש המלה ושוא אחריו שיש לו דין תנועה קטנה והשוא נח כמו גבתי ישראל ולכל' חיד החזקה גם בזה יש לחקור כשיבא מאריך עמל כמו וישבה שכיך ושתה בלב טוב ושרה מנחם אס השוא נע או אס קריאתם בחטף פתח כמו שנמלאו בהקנת ספרים בחטף פתח מתח ועוד אדבר מזה בחקירה השלישית :

ויש פלות הנקודות בתנועה קטנה עם המאריך וראויות בתנועה גדולה כמו ישמך אלהים ויראני בני ישראל את ה' דסוף יהושע ויראני אמן דסוף מיל' לא ינעו לריק דסוף יסעיה ירש' ערי הנגב דסוף עובדיה רצק' על העול' (מלכי' א' יח) למי שאומר שהוא עתיד וכן לא יישג' אס לא ידעו ויקצו' מועזיך (חבקוק ב') לדעת האומרים שהם מנחי פ'א יור' ושרשם ישן יקן וכן הישמרה אותם המאכלה מן להיטבה באחריהם :

דנכים וכן בכל גבלה גבתי יום גבתי לילה מהא' שוא מן ננוב הוא אמי וכן ללאות תכלת דתרומה וויקחל שטרשו לול וכן נסה' לפני צריך דסוף שמואל שטרשו כוס לא יגרה רע שטרשו גור וכן חפני ופנחם דלית כוותיה חסר יור' אס הוא במאריך כמו שהוא בדפוס ישן וכ'ס אס הוא בכלל ברוב הספרים כל אלה ודומיהם צריך לחקור מה יהיה דינם שאף אס באמר בעלמא שאין כח במאריך הבא עם הת' להגיע השוא הבא אחריי צריך לדעת אס נשתנו אלו למעליותא להגיעם להיותם במקום תנועה גדולה :

חקירה ג

החקירה השלישית כי הרבה מהמדקדקים כתבו שהמאריך יבא על אות נקודה בחירק או בוא' שורק בראש תיבה ואחריה חטף פתח כמו ויהי הארץ הארץ וישקה לי בני בשקתות האים רצפת' בהט אומרים אצפי' שאין הפתח עם השוא אפה קורא השוא כמו שוא ופתח מפני המאריך כמו ונקף סבכי' היער וישבה שכיך ודומיהם ונריך לדעת איך ומתי ובמה דברים אחרים :

תירוץ חקירה א

ויעהא אבא א'! החקירה הראשונה אם המאריך עושה מעליל ואתחיל

ואמרו ויחזקו כי הם' דקדוק יטן כז' מלמתי כתוב בטם מחברי' רבים זה הלשון המאריך אינו בכלל הטעמים לא מהמפסיקים ולא משאינו מפסיקים לבד הוא נעשה להאריך ולהמשיך הטעם מעט ולהעמיד האנושה היא מעט מועד עוד כעב' במקום אחר המחנן הוא להאריך התנועה ולהנעים ולהטעי' המלה ולא יחליט הקורא הקול ולמהר אל האות המחלק וכן משמע מדבריו במקומות אחרים שהמנן אינו עושה מלעיל וכן נראה בפסיקות מדבריו בעל טוב טעם שכתב בריש פ' ו' שהמאריך הוא תמונה אחת שהיא דומה לתמונת טעם אבל אינה טעם וגם בסוף הספ' הביא דומים רבים שהם במאריך סמוכי' למלה ועירא או מלעיל וכתב בדירור שהענינה הראשונה מלרע והשנית מלעיל וכן נראה בדירור מדבריו בעל מקנה אברהם בחיבור שלו במשפטי הנעיו' והגם שחילק אותן לחילוקים רבים לקצת מהן קורא קלות ולקצתן כבדות וגם בכבדות מדרגות מדרגות יט' האחת גדולה ומטובה מחברתה ומי ימלא שיהיה בקי בקריאה כל כך שידע להבחין ביניהם בכל החילוקים שכתב מ' למדנו מדבריו שאין כח הנעיו' ככח שאר הטעמים לעשות מלעיל אך נריך להעמיד הקריאה מעט על אות המועמדת בנעיו' :

אבל מדבריו רד"ק בספר מכלול ספר אותיות אהוי ונתשכו אחריו מדקדקים אחרים נראה בפ' שהמאריך עושה מלעיל שהביא בדיון אחי מרחיק ומ' שנה פסוק תעשה פלא אשר יבנה בית וכתב עוד על מלת קערותיו שהעין קריאת' מלעיל כמו סמך סירותיו ע"כ וכ"כ בטקל פער על שאל שאל האיש שהוא מלעיל שלל כמנהג וכן ר"ל ר"ל ר"ל הארץ דע' וילך וישיטת' כ"ד על ר"ל ר"ל ר"ל ובפסוק אש' א' וזכבל פחת יהודה סוף חני ובריש שופטים על ויאת ארני' בוק ושרשים שרש קרב על קרבת' ויהי' יחפזן כמו שכתבתי בישיב' ח' :

וכבר כתבתי בכללי בנ"ד כפ' דסמך ליהל' שלדעת הסוברים שהמאריך אינו עושה מלעיל יאמרו שדגש מ' שנה פסוק יבנה בית תעשה פלא ודומיהן הוא מדין דחיק כמו מכסה פשע תכסהה' וטם הארכתיו וכאן קרתי ואף עפ' שאינו כדאי להכריע יותר נכון אלני דעת הראשון שכתבתי שאין כח המאריך רק להעמיד מעט התנועה וזאת היא הסברה התקופה בלתי מכמה שנים ובהקיתי מוזמות לבי א' הדבר הזה מלמתי ראי' גדול' מדרשת כן ואין להשיב עלי' והיא זו כי הנה לא מלאנו בכל המקר' טוס תיב' טיה' כה' טוס טע' מהמפסיקי' או משאינו מפסיקין שתי' סמוכי' בקקף א' מלה שלאחריה לבד זה מלאנו בתיבו' טיהיה בהן טעם המאריך בלבד שפעמי' רבו' תהיינ' סמוכי' במקף למלו' שלאחריהן וטעמו של דבר הוא זה טלחיות מסוגלות הטעמים להפריד התיבות לא יתכן תקף אחריהן שהטעם מפריד והמקף מחבר והרי זה חסר גמל זה מושך אגלו מכאן וזה מושך אגלו מכאן . אמנם במאריך שאין כחו יפה להפסיק ולהפריד כשאר הטעמי'

יתכן להיות מקף אחריו ומה טוב ומה נעים שצמח יחד איש באחיו ידבקו יתלכדו ולא יתפרדו ודבר זה עיקר גדול בדקדוק ובקריאה וראוי לסמוך עליו ולטוס אותו לנגד עיניו ולא ילוז ואם תאמר והלא מלאנו מלו' רבות בעברי' ובכנוי' שקריאתן מלרע וכשתבאנה בסמוך למלה ועירא או מלעיל תהיינה גם הם על הדרכ מלעיל כמו קרא לילה ושאל לו בנה עיר וישראל עשה חיל

בפעולים תמונת כל וכן ועצבת רוח אהבת רע ומה הפרט בין

או ובין אופק שזכרנו בתחלה: התשובה כי אלו שזכרנו כאן כמו קרא לילה ומכיריו חין מקף בין שתי המלות ויט טעם תשאר הטעמי' במלה ראשנ' ולפיכך היא מלעיל לנמרי' אבל כשיהי' מקף ביניהן ומאריך במלה ראשונה כאותם שזכרתי בתחלה אעפ' שסמוכה למלה ועירא או מלעיל לא נעמיד המלה האה העמד' גמורה רק העמדה מועמדת כמו שאמרנו שהעקף מחבר שתי המלות יחד כאילו הן מלה אחת ארוכה שיש בה מאריך בתחלתה ועיקר הטעם בסופה כמו שפטים ושטרים ברכתני

יהרגני מושלתיכם במזעריכם ונבלתיכם לעלתיכם בשפחתיכם מתנותיכם ודילנו בהעמדה מועמדת שבעשה

למלה ראשונה בשביל המאריך המסל התהלך נח יראה לו הסה יד העדים תהיה בו שאל שאל האיש פ' לאכל לחם

מקן מורקי כסף פחת יהודה לסוף חני לא נשא פחת שמלת התהלך יראה תהיה לאכל שאל מורקי פחת כל אחד מהן

מלעיל רק מחוברת לתיבה הסמוכה לה וסתיהן אינן חשובות אלא כתיבה אחת גדולה שיעקר הטעם בסופה ומאריך בתחלתה להעמדה מועמדת בעלמא וכן ויגא מעם פרעה בחי' אף לעם הזה (ימיה ד) העם באתי פ' כלק הנה חרש

שמות הנה באתי פ' כלק הנה חרש שמואל א' ב וגשל בויס רבים מערי הבויס האלה דפרט פרי הפלכים האלה יהושע א' וכן במלכ' שהמאריך בנמל ובלמ' ד' לכו' ח' זה לרוד עבדי' למי שאומר שהדלית במאריך תורת משה (מלכים ביד) והנה ארץ

(יטעיה יא) בפסקוס הנה יחוקא מל בנהר כפר מוסבהבית שס' הנהל הנה דעוכדיה מכל בעשר דנח מהומתי' דסוף זכריה תדרוש רשעו היכל קרשה ירעשו יפרח בימי

הרים

היכל

לפניו מצרים ירד עש ישעיה נב **וחמשאמות**
 סוף ויקהל
חמשאמות יחזקאל מ' **ושמנת אלפים** דכחדבר
גבר הארץ דפ' וילך
 כל חלה אם יקראום הקודא תלעיל לנחרי
 לטועה יחסב ואין גנאי הקריא' גדול תזא לא ודאי עיקר קריאת'
 כמו שאמרנו ומאלו תקים לכל הדומים:
וקשה קצת על זה הדעת שהנה מלאנו מלות רבות שבעל
 המסו' קורא אותן בשם תלעיל ואין בהם רק המאריך
 כמו בור כרה ויחפרהו מלרע אשר בנהל בפעור רייד
 (ד' ב' ו') תלעיל וכן תיקר
נא נפשי (מלכ' ב' א) כחד
 וזל דלנבי אחריני שהם מלרע מחס קרי להו תלעיל:
 עור אני מוסיף לומר שגם לדעת דל'ק שהבאתי למעלה
 שהמאריך עושה תלעיל דריכין אנו לומר כי במלות שיש
 בהם סגס אחד לבד המאריך אין לומר שגסמוך על המאריך
 בלבד לפשות המלה תלעיל ולא נקפיד כלום לטעם אחד
 שבסוף המלה ויהיה הטפל חמור תן העיקר דודאי לא עלה על
 דעת דל'ק ראש המדקדקים לומר סברא זו רחוקה מהדעת רק
 דעתו הוא שגריך להצמיד המלה באות שיש תחתיה מאריך
 העמדה ניכרת ונרגשת והוא קורא לזה תלעיל בכל מקום בין
 אם יש באות מלה טעם אחד בסופה כמו סירותיו קעירותיו
 ודומיהם וכן נור ילדיו תשי ועבדה
 שם שנים שכתב בס' מכלול פתוחי פקדון
 שהם תלעיל לעולם ובין אין בה טעם אחד רק שהיא
 סמוכה במקף לסלחאחריה כמו ריילי ארניבוק ודומיהם
 אך אין ספק כי במלות שיש בהם טעם
 אחד בסופן הוא העיקר והמאריך טפל אליו:

תירוץ חקירה ב

ועל החקירה השנית אם המאריך עם תנועה קטנה מניח
 השוא הבא אחרייו אותם טעם הפתח והסגול ירא' שהשוא
 נח' למולם. עם הפתח כמו ויהי ויחי וידברו ויברכוהו יי
 וישלחו את כנתת הפסים
 ויבצלו את מנרים ויפסחו על המזבח ויחל' יי
 להם (מלכ' א יח) שכל ספרים כז'
 במאריך וכן ויפ' פרגי ואחז בערפי ויפצ' פצני שגס'
 הוא וזו במארי' והא' הם הראשוני
 רפי' וכן ושמתי ברכ' ונלאתי כלל במקנת ספרים
 במאריך וכן תרשא הארץ ערבות
 מואב עלון ומנחת עברו כלנה (פמוס ו)
 לב' סלעי המלמד יי לקרב המבקשים
 המתעבים המלקקים המרצח המעשקה
 המסכן המבשרות כלם בטוא מדברי ר'ק במכלול
 נח וכן משמש

דף כ' שאחר שהביא קצת מאותם שהם דומים כמו חמשאמות
 והמענה המושגע הזה כתב ופעמי' כשתחילת
 התיבה שוא תהיה רפה כמו המכסה
 את הקרב המתעבים אל שאר הדומים שזכרתי
 למעלה ופתח עליהם כלל רפוי' המ' סמך
 הה' בנעיה וכן הצפרדעים כלל רפוי' הנד' עלתי ותצל
 הצפרדע שוא דנוס' וכן כל הלוי' שזכרתי
 רפוי' הלמ' ד וכן הישועה היקים
 הילרים הגה שמה הלוי' הישועה היקים
 ודומיהם שהם רפוי' והשוא
 נח בלי ספק שאין בהם מאריך לאותם שזכר בתחיל' שהם סמוכי'
 בנעיה ועל כלם אחר שהם רפוי' ותדבריו למדנו שקריאה אחת
 לכולם בשוא נח:
 עור כתב בדף כ'א ופעמים יפול הדגש להקל בהיות תחילת
 התיבה שוא או יפילו הדגש פעמים ואות השמוט מעמדת
 בנעיה שית' לבד למסלה למאחרים על היין ופעמי'
 יפול גם ותיחת בשר חי בשא'ת ומת המעט תמעיטו ודומיהם
 וכן בדף ס'א אחר
 מאותם שהם דגושים בלא נעיה כתב ובנעיה ודגש הפמחנים
 אם במזכרים ויש רפים ובנעיה הברכה אחת
 המערת פרינים וכלל נעיה הבסור שזה משמש
 המעט מתך תנחומות אל מדברי בעל מקנה אברם בקריאת השוא
 כהן ע'כ וגם הבא אחר נעיה כראה שהוא נח לפגלם ובקנת ספרים ינקדו אות
 השוא בחטף פתח כמו המחטא דפ' זו המחטא במסלה
 בעלה במסלה וטעות
 היה מהסופרים שחשבו לדגש במשפט הנעיה
 בשוא בראש תיבה כמ' (בקאלת ב) אלל מלת קיתרון וטעות
 הוא בידם וה' והוא הטע' למלת המקברים
 המקברים ודומיהם וזה שלא בדברי ר' אליהו
 המדקדק שכתב (פסיר יב) מפרקי שירה שכתביבא
 נעיה תחת ה'א' פתוחה שלפני מ' שואית וכלשון רבים ושגס
 עין הפעל בשוא כמו המקברים המקברים שקריאת
 המ' בחטף פתח ולא דבריו וראה לדבר שהמאריך אינו מניח השוא הבא אחרייו תחת
 שמלאנו מלות רבות שיש בהן דגש אחר השוא ואילו השוא נע לא
 יתכן דגש אחריהן:
 הסל חסדי' ה' אוכיר ברוב המדויקים המ' במאריך
 והדל' דגושה וכן מלכת טבא למלכת
 טבא מהמ' במאריך בספרי' כז' והכ' דגושה
 עוד ראה גדולה ממלת יחפשו עולות שהוד במאריך והחלת
 בשוא נח ואילו היה נע כיון שהחלת גרונית היה לרצ'
 להיות שוא ופתח ופוד יקס'בי ה'א' דגוש ואין דגש אחר שואב
 כמ' למעלה בדומים אחרים ועוד כי לא יפכן להיות שני שואין
 נעים זה אחר זה כמו שאכתוב לקמן:
 עם הסגול אין לספק בו שהוא נ'כ נח באותם שהבאתי למעלה
 וכן אכרות לק' ברי' (יהושע ט):

מאמר

המאריך

עם חירק בלא זוד הא גם כן נח כמו יהיה יחיה להיות
 מה לית טלח כדברי בעל ערוגת
 הכנס שכתב בפ' מספרו שהוא נח וכן מנחתי בס' כ'
 טבלטון הויה ודיות יס מתג כמו וידוי וידוי יהיה יחיה
 להיות להיות וכתב עוד שכתבתי
 רבים בא המנהג וכללם הביא מלת וידברו
 ואין ספק שהוא נח כללם וכן שכתב זרע מקרא
 קרש למחיה מחית הטובה בורעך לבהמתך
 לרצונכם תפארתך תפלתך תתחבמה לו התיצבו
 יתאמרו התהלך נח ורבים מבניו התפעל וכן תשחק
 למוס (אויב לו) במרירי
 יום הרחיק ממנו את פסעיו ירעם
 במרגלים ימצאה והרנע
 בסבך עז יקטל עני (אויב כד)
 יתמדברו (מסלי ד) בצלצלי שמע
 זכור אכר (אויב יח)
 תמנע לכם (אויב כב) פשעיו וחטאיו (ס)
 יס ולאמר בשפמות (שמוא א ל) בנהרפרת
 (שמוא ב ח) לקחתי אדי (מלכי)
 איו תמנהלה (סס א כ) השחיתו
 התעיבו עליה ולשכני
 מאד ופחד למירעי יפרח ביסיו נדיק
 לפניו עשנו לפניו כי בא
 ולמלמי הנהק פרא
 (אויב ו)
 והראיות שהכחתי למעלה בפתח מנחתי כיונא בהם בחירק
 כמו בנהר ששם (שופטי ט) תשכן עליו
 נרעת נעמן תרפק בך
 משפטי ה' אמת יפרה נפשי משכן
 שמה (מזמור עד) לפני
 מופתה (מלכי א ח) שהמ' במאריך בס' נשבע
 לי פ' חיי טדה כן הוא בס' כ' נשבע
 לה דברנו דכי תבוא יקבץ און
 (מלכי ח) מספר חרשיו (אויב יד)
 ישתהלעג (אויב לד) עבד אדמתו
 ינשבע לחם ומדף ריקים ישבע ריש
 (פסלי כח) סניהם במאריך
 במדויקים אשרי תבחר ותקד למפן תמחץ דגלך ורבי'
 בלשון הספחיות ומכנין התפעל כמו
 וישתחו וקדר טלמו והתבוננו (ירמיה ב) התבכרי
 בארבע דמוק נחום כן הם
 במדויקים אשר התגלחו פ' נשא ומתפללים א (ישעיה
 מה) התפתחי מזכרי (ישעיה כב)
 פור התפוררה (ישעיה כד)
 כל אלו ודומיהן במאריך והטוא נח בלי ספק
 באם היה נח לא יפזן דגש אחריהם וכן כעב רד'ק על מלת

משתים עשר דמוק יונה שהמ' במאריך והטוא איננה דגש'
 וכמה בעבור דגש התו :

עור רחיה מחלת ומכניס בד שהוא נח בהכרח כי אי
 אפשר לשני שואך נחין זה אחד זה והוא
 נחנע המציאות כי איך יסמך נופל על נופל והלא יחדיו יפלו כל
 יקומו וממין זה מזרק קרסו סוף פ' נשא ירעשו הרים
 (מזמור פו) יתחננו יתחננו יתחננו
 והדומי להם אמור מעתה ה' לכל מאריך טיבא בכל
 תביעה קטנה טלח יהיה אחריה שוא אינו נח אלא נח וכ' החכם
 לזכור :

ועתה אבא לדבר מהמלות הראויות שתנועה גדולה ותקודות
 בתנועה קטנה עם המאריך באותם שכתבתי בחקירה
 ב' יראה לי שהוא נח בכללם להיותם במקום תנועה גדולה וכ' כ'
 אלי ר' שלמה עכו ט' מק' ספרדים ב' יניני' שהיה בקי מאד
 בחכמה הדקדוק שכלל זה יהיה בידיו בכל המלות
 שהם חסרי אות השם כמו יגד רע ללאות מלת ירשו
 ערי הנגב או הבנין או המושך כמו
 ישמך והותרה נגבתי גבליה שהתנועה קטנה עם
 המאריך נדונה בתנועה
 גדולה ע' כ' וכן נראה מדברי ר' אליהו הלוי בספר טוב טעם פ' ז'
 שהטוה ישמך להים א בכל גבליה אכל ואמשה שהוא
 קל לדע' המדקדקים שטרו משה
 הטוא נח כדינו כמ' למעלה בטאר התנועות ולדעת האומר
 שטרו מוש כמ' בספר הרבפה אות זוד על מלת ירשו יהיה
 לפי כלל זה נח וכ' בעל ערוגת הכנס בפ' כ' ו'
 שיטת המאריך להשיב החירק קטון לגדול ולגלות פ'א הפעל
 כמו ויצקו על העולה אירא הפלסטים כי אמרו עוד קרוב
 אני לומר שהתנועה קטנה טלח שוא במקו'
 תנועה גדולה אף אם אין בה מאריך הטוא שאחריה נח כמו פן
 אספה עמו (שמוא א טו) לאותם הספרי' שאין מאריך בסמך
 לכן הנני אספה על אבותיך דואסיה במלכי וכד'
 וכן מלת גבליה כשיהיה בלא מאריך ומלת
 גמלכם ב' פעמים (ביואל ד) גמליה יטוב בדאטך
 דעובדיה אף אם אין שם מאריך הטוא
 נח שהמאריך לא ישרת אלא לגלות שהת' הוא במקום תנועה
 גדולה :

תירוצי חקירה ג

על החקירה השלישית צריך לדעת שרד'ק כתב בספ' מכלול
 דף קפז טעם אות גרובית מאריך התנועה הקטן וישתתף
 פתח עם הטוא כמו ומלכהב שחרו בערי (אויב ו)
 ופעמים גם בלא אות נחתי' מאריך
 התנועה הקטנה וישתתף פתח עם הטוא כמו רטפיש בערו
 מנצער (אויב לב) אבא מאריך עם החירק
 כמו ונקף סבבי רוער (ישעיה י) ואצפי שאין
 נקוד פתח עם הטוא אתה קורא הטוא כמו שוא
 ופתח וכן בשקתות המים (בראשית ל) והיה בקרב איש
 (שמוא פ טו) בקסם שוא (יחזקאל כח) וכן אם

תהיה

יבא מאריך עם החירק בלי לוד יהיה השוא נע **כְּשֶׁבוּ** וקמו
וגם בעל פרוגת הכסס נגדד אחיו **כְּפֶגַח** מספרו
והעתיק ממש לשון הלוי חן ולא נראה כן מדברי ר' אהו הלוי
כפֶגַח מס' טוב טעם במתני הכבדים שצריך **כְּשֶׁבוּ** וקמו **נִדְרֵי**
ושלמו עם **קָרָא** נוס' שהקוף במאריך לדעמו
ועם **חֲסִדֵי סִי עֲרֵבוֹת** מואב **שֶׁכַּבְתָּ** זרע
וכן **וַיְהִי וַיִּדְרֵי** כהוא' במתב
כשהם **כְּפֶגַח** או במקף כמו **וַיְהִי אֲדָר** וכן כל
כְּקָרָא קָדָשׁ כפֶגַח טהם כולם בשוא
ספק :

ומי יתן לנו כלל קיים וישר לדעת ולהבחין מתי יהיה זה
שנסמך על המאריך עם החירק לקרות השוא כמו שוא
ופתח ומה נדבר ומה נצטדק על מלות רבות טיט בהם המאריך
והשוא נח בלי ספק כמו **שֶׁבַעַת** אלפי נאח דרים איובי כנאח
לִשְׁאוֹל שמו (תילי' מט) וכן **וַיִּכְכְּרֵי גִטָּא** (יטעיה
יח) לקריאת כִּי וכל אותם שהבאתי
למעלה וכהנה רבות על פני המקרא אשר אם יקראם הקורא
בשוא נע בור יחשב לטותפיהם ויהפך כל תפארת הקריאה לנגאי
ת' ובודאי הנמור לא עלה על לך קום אדם בעולם לקוראם כן
מלבד אותם שהוכחתי בראיות טובות שהשוא נח בהם בהברח :
ולבי אומר לי שכלבול זה נתפסט בעולם אחר שגלו ישראל
מארצם מפני חטאם ונתעברו בלשונ' העמים והעמידו
בקראות לשונם ונשתכשו בין געיא האמיתית הבאה בראש תיבה
באות שואית ובין כל געיא הבאה בתנועות קטנות קודם השוא
ולא הבחינו בין זו לזו ועל כן יצא להם משפט מעוקל וכפל
המחלוקת בין הסופרים והמדקדקים וזו היא הסברה המקופה בלבי
מכמה שנים :

ועל בן אני אומר שכיון שהמדקדקים בעצמם אינם מסכימי'
כלם לדעת אחד ואנחנו לא נדע לחלק חילוק נכון
ומתוקן איזה ראוי להיות נח ואיזה ראוי להיות נע טוב היה לנו
לומר שכל שוא אחר חירק יהיה נח כמשפט התנועה קטנה
מלהמציא דרכים לטנות הקריאה חוץ מאותם הכתובים בספרים
מדוייקי' בחטף פתח ממש וקבלה ביד הנקדני' לקוראם כן שראוי
להחזיק במנהגם והנח להם לישראל וכן נראה ממה שכתב הר"ר
אליהו המדקדק בס' טוב טעם פ' שמהאריך לדבר דיני התנ
והביא דומי' רבים לרוב מאד אשר אם ישים הקורא עיניו ולבו
עליהם יראה צייניו ובאזניו ישמע ולבבו יבין שהמתב לא יניע
השוא בשום אחת מהתנועות קטנות וגם אינו עושה המלה מלעיל
בם נראה ממש שאין כח במתב ר"ל כשיבא על אית נקודה בחירק
או בשורק להקרות השוא הבא אחריו כמו שוא ופתח אם לא תהי'
נקודה בחטף ממש :

ובבאן נשלם מה שרציתי לבאר בחקירת
השלישית

ועתה

מיה ואלו תחלת המלה כמו **וַיִּשְׁבַּה שְׁבִיךָ** (כופטיס ה)
וַיִּסְגֹּר דִּלְתָךְ (קהלת ס) **וַיִּשְׁתָּה** בלב

טוב יינך אבל אם המלה

שבראשיתה ואלו נקטרות עם המלה שבגדה אעפ"י שהוא' במאריך
אסמך נח ולא יקרא כמו שוא ופתח כמו **וַיִּשְׁלַח לִי עֲצֵי**
אֲרָזִים (ל'ה ב כ) **וַיִּבְדֹּק סִגְגַּת** ויהי עמיר
הוא' במאריך ונקדו הוא' בשוא ופתח לתפארת המלה
וַתִּבְקַעַי וְלֹא תִמְצָאִי עֹד (יחזקאל כו) וכן אמרו **וַיִּשְׁבַּה**
שְׁבִיךָ הוא' מועמדת

בנעו' והסין בשוא ופתח גם כם' כז' יסן מדקדוק אחר
שהביא דומים רבים אחר חירק ושורק עם מאריך ואחריהם חטף
פתח בתב בלשון הזה וברוב ספרים כאין חטף פתח וסומכ' על
המתב שלפניו כי אריכות המתב מביא את החטף שלאחריו כסמך
לקריאת חטף פתח ודי בכך עוד כתב אה"כ **וַיִּבְהַקְבֵּץ** געחת
דכות הוא' משה' בכל דוקבים וקריאת
בחטף פתח אעפ"י שאינה נקודה בחטף פתח ממש ע"כ ואולם
כפי הכלל שגתן ר' אליהו המדקדק דדוקא ואלו בשורק ונתנופה
אחריה עשה שיקראו המסודרים יחד כמו **וַיִּשְׁתָּה וַיִּסְגֹּר** ולא
באופן אחר קריאת המלה הזאת לא תשתה' כשבת
המאריך ודופה לה **וַיִּבְשֶׁכְּבָהּ** ובקומך דפ' ואמחנן **וַיִּלְהַבְרִיל**
דפרשת בראשית **וַיִּבְקַצְרָם** **וַיִּבְשֶׁעוּ**

וַיִּמְקְצְרִים וככה

וַיִּבְעֶמְךָ שהמאריך במיכות
לקריאת חטף פתח וגם בעל מקנה אדם ענה מלת
וַיִּבְהַקְבֵּץ במבט מלש רבו' טהם **וַיִּלְיִשְׁמֶעְיָ** **וַיִּבְמַעֲרִיכֶם**
וַתִּכְסְנוּ וַיִּבְשְׁלִיתָהּ

וַיִּבְהַעֲשִׂיָם וַיִּמְרִיא וַצֹּאן
וַיִּבְתַּחֲנִיגִים וַיִּסְחָר טיט שכל

אלה לא יסנו הקריאה בשביל המאריך
וכלל זה נראה מספיק למאריך שיבא בוא' שורק בראש תיבה :

אם גם כשיבא על אות נקודה בחירק צריך להתיישב מאד
נדבר כי במכלול דף יט במתב **כְּשֶׁבוּ** וקמו לבס נאח

המ' מועמדת בנעיה וכן **נִדְרֵי** ושלמו **וַיִּצְקִי** על

העולם (מלכי' א יח) תהו' לדעא האומר שהוא

כיווי שאל הוא עמיד יהיה בגדר המלות הנקודות בת' וראויות
בת' כמ' למעלה וכן כתב בדף קכ"ט **וַיִּצְקִי** על העולה הזוד

הנוספת מועמדת בנעיה להורות על לוד' הסרס הנעלמת

שהמתב כמו שכתב ר' יהודה או יהיה לווי ובא מופתד כמו

כְּשֶׁבוּ וכ"כ ר' יונה ע"כ וכ"כ במלכים א' יח על מלת **וַיִּצְקִי**
עוד כתב בדף יט ובא מועמד בנעיה **לְקַחְיָנָא**

לי (מלכים א' יז) וכתב עוד בדף הנ"ל על

וַיִּתְקַדֵּי בְרִי שכל בקפץ חטוף אעפ"י שאינו על מלה זעירא
או מלעיל לפי שהזוד מועמדת בנעיה ובכל אלה

לא מנאתי שיאמר רד"ק עליהם רק מועמדת בנעיה ולא כתב
בכירור טהם בשוא נע או בשוא ופתח כמ' על **בְּקָרְבָּאִישׁ**
בְּקָסִם שׁוֹא ודומיהם :

אבל יעל לית חן כפ' מהטער השני כתב כפידות גם אם

מאמר

המאריך

ועתה אבא לבאר אופני קריאת השוא בגניא בראש
המלה • בעזרה גורא עלילה • וקריאתו בשלשה אופנים
ומי' פק' ר' ל פתח קריאת אות הגרון חירק :

אופני קריאת השוא בראש תיבה בגניא

פתח ר' ל חס יבא שוא לפני כל אותיות חוץ מאח'ע וזוד
קריאתו נוטה לפתח ועם הגניא קריאתו כקריא' הסתח
ממש כמו של'מים הם אחתנו :

קריאת אות הגרון ר' ל חס יבא לפני אותיות הגרון קריאתו
נוטה קצת לקריאת אות הגרון כמו יד'י-אור נוטה
קצת לחירק ועם הגניא קריאתו כקריאת אות הגרון
עמ' צ'אי לך בחירק יה שמו לעולם דעו אפ'ו
בשורק כאלו השוא תנועת אות הגרון ממש :

חירק ר' ל חס יבא לפני זוד נוטה קצת לחירק דברי יר'מיה
ועם הגניא קריאתו כקריאת החירק ממש

ב'י' מטה ואחר כך כתב הלוי' חן צפ' מהשער השני וכן כתב
בספרו ר' מטה קמחי בשער הנקוד ורד'ק אחיו ותלמידו
צמ' מכלול שער השוא ונמשכו אחריהם הרבה מהמדקדקים :

גם בעל לשון למודים הסכים עמהם בכל אופני קריאת השוא
חוץ באופן קריאתו כשיבא לפני זוד בלא גניא שהאחרים
כתבו נוטה לחירק והוא כתב מטה תנועתו לתנועת הזוד ואח'כ
כפ' והוא טענה הזוד מוכעת בלח' משכע תנועות וזלת החירק
כמו ויעקב נתן לעשו וי'ס'ף היה במזרים ויר'עו כי ידך
זאת אבל כשהזוד מונעת בחירק תהיה
אז תנועת השוא תנועתו פשוטה כמו ויש'ראל אהב את יוסף
וייר'א' גויס והסבה בהבדל הזה הוא כובד הקריאה
אם היתה מונעת בתנועה נוטה לחירק על חירק אחר
ומי שלא הבדיל ההבדל הזה טעה עכ'ל וחילוק זה סכת' באחרונה
מוסכם מרוב המדקדקים וכתבו ג'כ רד'ק במחלת ספ' עט סופר
ור'איי' בפרקי שירה והלוי' חן צפ' הכל :

ובזה שכתוב בלשון למודים שאם יבא לפני זוד בלא גניא
מטה תנועתו לתנועת הזוד לפי דעתי טעות הוא
מהסופר או מהדפוס ור' ל לתנוע' החירק כדעת שאר המדקדקי'
וסופו מוכיח על מחלתו שכתב אח'כ ואמנם אם תהיה עם הטיא
גניא תהיה אז תנועתה תנועת החירק בבירור ב'י' מטה ויר'עו
כי אלהים ואולם מנאמי דעת אחרת לר'יהודה
המדקדק וכן כתוב בספר ישן כ' :

אמר ר'יהודה המכונה חיון בכל שוא שבראש תיבה וזאת שני
של תיבה אחת מאותיות אח'ע' תנועה השוא שבראש
תיבה כהברת אות אח'ע' שאחריו בין רשומה הגניא בין שאינה
רשומה :

ובשאר אותיות שאינה אח'ע' בבאה אחרי השוא שבראש
התיבה תהיה השוא לעולם בחטף פתח לבד הזוד
בבא'אחרי' הבא לעולם כהברת א'י כמו ב'י' מטה ואחר
ב'ים דבר ה' ויש אשר ויצחק :

ובהתחבר שני שאין באמצע התיבה השוא השני בשוא שבראש
התיבה לכל חקתיו ולכל משפטיו כמו וימלאו
הלמד תנועה א'ו כמו א'ו שחמיו ונש'מעה
המ'ם בחטף פתח תקראי ונש'מיה הר'ם
בחירק וכן כלם :

ובשאר אותיות שאינם מאותיות אח'ע' לעולם שוא השני
בחטף פתח בכל הברות שתיבה אות הסמוכה לו כמו
יש'מיה המ'ם בחטף פתח וכן ונש'מיה וכן כולם :

ולפני הזוד לעולם בחירק השוא השני הבא לפניו כמו
יר'מיה יר'ביון ודומיהם ע'כ יב'כ החמ'ע בריס
ס' נחות בשם החכם הכל כי אנשי טב'יה
היו קוראים כן וכתב אח'כ שכן מנהג מקרא המדקדקים כאשר
א'ר יהודה מאותיות הגרון ובזוד רק בתנועת השוא שהיא אחר
שוא לא תאבה לו ולא תסמך אליו :

עוד כת' ר' יהודה דע כי הגני' הנרשמת עם השוא יש נקדנין
שמשימין אותה לפניו כגון ור'יה' ולא יתכן כדי שלא
תתערב עם טעם של ספרי' תא'ם שדושה לה והוא לפני
השוא לעולם ובראש תיבה ע'כ :

ובזה חלוקים נולדו רבים כ'כ לבנת הספיר וטיב טעם ולוית
חן שכתבו שהגניא קו ארוך שיבא ליתין השוא שבראש
תיבה :

עוד כתב ר'יהודה בשם מחבר א' (ואני מנאמי שהוא מחיבור
ר'יהודה בז'בל'ס הספרדי) הקורא הגניא היא הנפ'ט
המלה ותחבב הקריאה בטעם ובנופ'ם בלב הר'א'יה ותנדיבהו על
תוספת הקריא' וכבר ראיתי שחוספי' אות' במקצת מקומות ומקיימי'
אותה במקצת מקומות וכלל הדבר איך אם ושאר' לגניא לפי
שאינה מנוייה עם הז'ב טעמים ולא עם המשרטים והיא שוכנת
עם המקף כגון וא'ם יז'רת' משר המלואים וא'ת-דרסן כדי
לארבות ההבר' ולהט'ים

ולהנעים ולהוליד הקול בגונם עד הריס הבא אחריו שהוא
הגבול ולא ירוץ הקורא ולא יחליט קולו במירלתו עד הטעם
הנקרא מלך ולא יוכל למשוך המלה בדרך המלכים הגמ'גי' בקול
רם ובטב'ם ויש מתנים גם הם לא נמרו עם המלכים ולא עם
המשרטים גם הם נקראו גניות ובאות להנעים ולהטעים המלה
ולא יחליט הקול בחפזך לרוץ למחר אל האות המחלק כמו
והאדם ותושבים ועיניכם וכן כמ'ם הזקנים מתני כל
פ'א הפעל מזור כתיספת איתן

כגון אר'עה יר'עו ישבו תצאו גל'כה ודומיהם :

כלל היולא מדבריו שאין הפרט בקריאת השוא צמ גניא או
זילתה נגד דעת שאר המדקדקים שזכרנו ולדבריו ג'כ
איך הפרט בגניא אם היא בראש תיבה עם השוא או באמצע
תיבה או בראשה פס אחד מהתנועות כי בכל מקום שהיא באה
להנעים ולהטעים המלה וכן מ'ם הזכרון שחיבר ר' יוסף קמחי
אביו של רד'ק שחמיו יבא שער המת' משמע שהתני' יש לו עכוב
ואיחור בקריאתו בתנועות גדולות כשאין טעם התיבה סמוך
להם כמו ונש'מיה וברכת' ש'מרים שובך שירת'י

שמרו ישובו שירה ימינה וכן בתנועות קטנות כשתבא אחריהן אחת מאותיות אחרת בקדמה כמו **יְעֲשֶׂה יְאֻסוֹף בְּהַרְוֵי שְׁאֵלוֹ** אך אם אחת אחת נקודה

בשם לבדו אין הפתח מאריך בשם לא תחמוד טרם יחמץ ע"כ וכן כס' דקדוק' כי יטן מלאתי בתו'

שהאותיות הנקודות בשם בלא נעית נקראות בחסירות ונעית מארכנה וכ"כ ליות חן שהנעית נגזר מן ינעה שור לשון נעקה לפי שגריך למסוך הקול במקום שימנח סס וכן כתוב במכלול שהנעית מאריך קריאתה וכן כתב הכלמני שמעמידים מעט בתנועה כאלה נעיה ולכן קראו המדקדקים נעית וכ"כ ר' איהו הלוי בסוג' טעם פ"ב כי נעית הוא עם עיווד למתנים הבאים עם השווא' והוא לשון נעקה מן אס' ינעה שור כי בכל מקום שימנח זה גריד הקורא למסוך בקול

לונאנו כתב כי חכמי המקרא כשרואים שכתב הסעמים מכתב לעמוד באות נקודה בשם והן יודעים שהשם נוסף ואינו עומד בזנים אגלו בנחל להעמידו שלא יפול והוא הנק' נעית ר"ל מעמי' ולכן מרגלא בפומיה דר"ק בחיבוריו אות פלונית מועמדת נעית :

ורבר זה קשה מאד בעיני כי מלאתי בספרי המדקדקי' שבעל הלשון המציא שתי נקודות עומד' זו על גב זו להשתמש

בהן בהתחלות התנועות ובסופן ולהכליע האותיות הנרבות לכך וקרא אותן שם והוא אינו תנועה רק חני תנועה והאות על

זה כי הוא לא יתא' יתרי-פתיכה-ח' פתחיות כלתי נסמך אל זולתו מהתנועות ולאחר הפתח נקרא אלל המוררים עבד כי

הוא נכבד בקריאתו לקריא' האות הסמוך לו בעבד המשרת לרבו ולעולם קריאתו במהירות ולהסמיכו לאות שלאחריו כמו ירי' או לאות שלפניו כמו יצחק וסיתן לשתי קריאות האלה :

שָׁבָא וְשָׁבָא הראשון נע והשני נח ועוד קראוהו חסף לפי שהוא תנועה כלתי שלקה לא מתעבד

קריאתו במבטא אך יחסוף אותה כאלו נבולה תמנו ויעשעכה פאות הנקודה הבאה אחריה ורשמינו הקדמוני' היו קורא' אותה

מהיר גדק בראשם בזהר במיר הסירים ששמושו המיוחד הוא החסירות והמשידות והוא הנקוד היוצר קסון במעלה מכל

העשרה נקודות והוא הנקרא כסס פוא להורות על שהוא פחות ממדרגה בנו' ובחילו עיינו הכל וריק ואס נקרא שם בשם הוא

פלשון שבי כלומר עבד לשור' שהוא עבד לעבדי' וכ"כ למדוניהם וככל מקום הוא נמנח למרת והחכם לונאנו עמנו כתב שזורת

השם בשני ברורים עגולים זה על זה שמיד נופלי' לכאן או לכאן ואינם יכולים לעמוד וסיפניך נפול שם גם ר"ס אלמולי כתב

ש' מהדברים המיוחדים טיג לשון משאר הנקודות הוא שכל אחד מהאמר לקודות אפשר שימנח עמו טעם מהשעתי' מפסיקים

או כלתי מפסיקים מה שלא ימנח כן עם השם כלל והשם בזה פבואר שהשם נוסף מעלה לאות ולנקודה טעמו להעלותו

למעלה ראש זה שאין ראוי להמשיכו בהיותו עם השם הפחות נמשך והענין בזה שהשם דרכו להריץ ולמשר תנועת האות

אשר היא בו והשם עושה להפך שהוא מאריך ע"כ :

ואחרון חביב קרב דבינו יוסף' ניקטיליא שהאריך

הרבה בסוף ס' גנת אנו לבאר כי נקוד השוא מורה בנין העולם השפל ואלה מקנת דבריו מהדריכים לעניינינו :

רע' לך אחי כי נקודת השוא כנגד העולם השפל שהוא הנקרא עולם ההרכבה ואין לו נד קיום אס לא יגיעוהו שאר

העולמות שסן למעלה ממנו וא הוא עדות ברורה בהיות נקודת השוא מתנועת מכת שאר הנקודות' שאין לה כח להתנועת מעמדה

כשאר הנקודות' והעובדן בהיות מרזנת השוא קלה שכל המרזנו' בהיותה מתנועת מכת התנועים שמכריחים אותה להתנועת

במהרה ולפיכך תמנח תנועתו תמידית בהיות הרכבותיו עומדים במהירות ועוברין לפי טעה בלא תראה שכל מורכב והוא נכס

רגלים ועל כל פנים אס לא ירגזוהו במהרה כמעט שיתבטלו כחותיו והרכבותיו ויתפרדו איש פעל אחיו ואין לשוא נד סמך

בפני עצמו והוא דרך עבוקת זה העולם השפל הנקרא עולם ההרכבה :

וסה שים לך להתבונן ולהעמיר עליו ולדעת כי שוא עבד דן הוא לפני המלכים המוסלים עליו כי היות העבד

נסמך על שלחן המלך יס לו בח לרוך לפניו אמנם בהיות העבד בפני עצמו ואין לו למה יסמוך הוא קט ומסל ברעב

ומתבטל מרזנתו במתו וכן הוא דרך השוא בהיות השוא נסמך לכול' יס לו כח לרוך ואין לו קאס בפני עצמו ופעבטל הוא והוא

דרך עולם השפל כי בהיותו נסמך בעולמות העליונים ונמשך אחריהם יס בו כח לעשות חיל אמנם אין לו קיום בפני עצמו לא

מכס זלא הרבה ע"כ :

בארפן כי פליאה דעת ממני איך יתכן שיהיה כח-כיד הנעית לתת העמדה לשוא הבא בראש פתיכה כי מה שכתב

המדקדקים שהמאריך עושה לפעמים התנועה ההיא מעט מעט והוא בתנועות גדולות או קטנות כל ח' וא' כדינו אבל נעית

הבאה עם השוא בראש פתיכה די והותר שתשתפה קריא' השוא על אופנים רבים אבל שיהיה כחה יפה גם להעמיד ולהאריך הקריא'

מהיכא תיתי כי אסי' החספי' הבאים על אותיות אחרת' להרכבה קריאתם בחסופה ואין להם העמדה ואין נאמר שהשוא לבדו יהי'

כחו יפה מכול' בטביל משענת הקנה הרצון מהנעית שאינו מכלל הטעמים כמו שזכרנו ובטלמא לדעת החיוג וסיעתו שאין הפרש

בקריאת השוא עם נעית או זולתה יס לומר שכיון שאינה משתמשת לשנות הקריאה פלא הוא בעיני איך אפשר לעשות שתי שלחיות

לשנות ולהעמיד :

ואני לא אכנים ראשי בין הרים הנבוכים לחלוק על דבריהם כי ידעתי שדעת הקטן שבקדמוני' רחבה מדעתי ועדיית

לא הנעתי אפילו לרעה נאן :

רק אומר שמשבח אני מנהגן של אופס התקומות שהביד ר' יהודה שחוספי' אותה וראוי להשתבח מהשעמים רבים

שבמכתבי ואומר להם יישר :

ואולם ראיתי מה שכתב החכם ר' מנחם לונאנו בפד' ח' אשר קרא שמו הליכו' שבא בסוף ספר עבודת הקדש שחיבר

שאחז דרך אחר ישר בעיניו שיוסרו בנקלה כל הספיקות כי לפי סברתו אין כח במאריך או נעית לשנו' ולהפוך פנקודת לנקודה אחרת גם לא להניע השוא הבא אחריו ולא לשנות התיבה מלעיל

רק להעמיד מעט ולפי דבריו אין חילות בין נעית באמצע המלה

(א) ונס אלהיהם וכפ' אמור: אשר יוצק ונב
פ' כי עטף אלה דברי
אשר (ובמלכים כח) המבלי אין אליהם בישראל והם
עפ' נ' טס במלכים וא' עפ' בטלח
אשר יקראו (ירמיה כג):

גם מנאמי הנבי' כבוד של סס המיוחד פעמי' רבות כגון יר
אמר אלי בני אתה יהוה במקדש יסד ארץ ורבים
ביוצא כהן ואין ספק כי לא דבר רק הוא ודברים א
גמולים ונפונים אצל חכמי הקבלה במ' התקובל האלי כמשה
משה קוראוי'ו במ' הפרדס בעשר הטעמים ושער המקורות
הוא העלים הסוד פסוק כבוד אלהים הספר דבר:

ופה נטלס מה טעלה בקוצר דעתי לכאר כזה המאמר תה
לאל גומד עלי זה יספיק לעת עתה ואם באלי מח
היטרה נטייתי מי שכל דבריו יסרים ייטר חורחותי ואם אם
איש אשר יתן לו האלים במלכות הדקדוק דבר חכמה ופסוק
יחכמי ועל אמת הדבר יעמידני אשכח לעוטה אור בטעלה
ממנו דעת ומומה והיה אם אמנא ין בעיניו לגלות לי מפנה
אליה לו עבד עולם ואמר ברוך פתיך לפלס ואיפא במח
סוחר טוב טלעפיד לבא כיטבא הק' לרפאת העולם וא
מרפא פחלה אל' העורים טנא' ה' פוקח עורים ומי הן העור
בדורות האלו שהולכת בתורה בעורים טנא' בעשה בעורים ק
כלם קורין ואין יודעים מה הן קורין טונין ואין יודעים מה
טונין אבל לעתיד לבא או עסקנה פירי עורים על ב' אשאל מו
הפוקח עורים לעק' ח' פניו ועיני כל ישראל באור תורתו ט
כסל בדברינו ולא נחט' בלשוננו ואורו ואמתו אהם ינחמו ו
קדשו ומשכנו פיו יביאנו להשביע נפשו בנחמנות ולסון עליו
מאמר לדבר נחות ונכסין סודות הטעמים על ידי כסמי'
ויוכנו למח שייעד לנו כ'ס נביאו העם ההולכים

בחסך ראו: אחר גדול יוסבי בארץ גלגלת:

אור ננה עליהם ואו יסתלקו הספקות:

ויוסדו הסודות ומתעטט הידיעה:

באלהים זכרתו בהתפעל:

סמים בתקו היס' במח:

באשר כי מלאה הארץ:

דעה את ה':

במים לים:

מכמים:

או בראיה בין שתיים אחר הטוא אות גרונות או לוד או שאר
איתיות לעולם הנביא לח פסתנה הטוא מקריאתו הראשונה וגם
אינה מהפכת קריא' הקמץ חטוף לקמץ רחב כמו ואמר להר' ג'ה
ביום עמדה תחת רדפי טוב שמרני א

שטרה נפטי כי חסיד אמי ודומיהם

כי לפי דעתו הם חטופי' אעפ' שהם נביא ולא תשמש

הנביא רק להעמדה מועטת והביא ראי' לדבריו מהמס' טהכאמי

בתילים פ' על שטרה נפטי עוד אחד שהוא קורא כל

גממותי תאמרה כל אחי רש בקמץ חטוף

והנביא תשמש להפריד כי בלעדה היו דבוקים לתיבה

טלאחריהם ואין דעתי נוחה הימנו כי רוב דבציו אלה הם נגד

דברי מדקדקי' רבים חשובים אשר קדמוהו והוא כתב שרד' ק' לא

הצמיק בזה כל הנורך וכשלאמרתי לפניו ברוך הודע אם העמיק

הוא יותר מדק' אחר לי פכת מה שכתבתי טס כי ראש

המדקדקים הר' יודה בן גאבא מסייע לי שהוא קורא קו' ק' אשר

(יתק' א' ח) בחטיפות והר'ט בטוא נח חזרתי לו שטובה

הק' ב' ואמרתי שדיין אין סיוע זה מספיק דשחאבספרו טל

ר' יונה לא היה מאריך בקו' כמו שמנאמי בעקנת ספרים:

ואחר כל אלה הדברים אומר אני טלא מנאמי בזמן הזה מי

שיקרא הטוא נפ בכל אופכיו וסדרי' בנביא אבאל נביא

אך רוב העולם קורין כל טוא נפ כמו סגול' אהבט' בעל טולא

קורין כל טוא כפתח וק' מהמדקדקי' קורי' הטוא עם נבי' טאחריה

אחיה' כמנועת אחיה' וטאחרי' יוד בחירק וגם זה על המעט

וכל שאר נעיות הבאות על שאר האותיות טאינן לא לוד ולא

אחיה' קורין אותן כפתח כמספט וגם מאלה אין קורין אותן רק

קנת מאותן שהורגלו על לשונם בגירסא דייקנותא אך אינם אפי'

חלק א' מאלה הנמנאים בכל המקרא ועל כן אני אומר שהמדקדק

לקרות את כולן כמו שכתבו רוב המדקדקים או קנת מהם טבא

עליו ברכת טוב אך מי טאינו בקי בכולן כמספט ודע' להשתמש

במקנתן טוב ממנו מי טאינו מדק' דהן כלל ועיק' וקורא כל טוא

כתנועתו הפשוטה כמו סגול' או נרי בין בנביא ובין בלא נביא:

גם לא אחסך פי מלהעיר על דבר א' טלא מנאמי טוס מחבר

או מדקדק שייער עליו והוא שמנאמי בספרים ספרדים

יטנים טהא בחוקת מדוייקים חין א' מנעיות הנמנאות בשלטת

ספרים פהלים פסלי איוב פעם באמנע החטפים ופעם בתחלתן

היינו בחטף פתח ובחטף סגול' כמו הר' א' אתה טשוב תמינו

(תילים פה) עשה אתי (סי' קט) אלהים באו גנים

(סי' פט) אלהים שיר חדש (סי' קמד)

המקרה במים עליותיו וס' א' עליותיו

ה' א' יתמו (משלי יד) וס' א' הרוא

ארי נהם (טס כח) א' ראיתי (איוב ה)

דבי אמרתי (טס סי') וכלא רבות וכן (בדניא

